

Høring Rapporten "Gjennomgang av allmennlegetjenesten".

ANSA er samskipnaden og interesseorganisasjonen for norske studenter i utlandet. Vi takker for muligheten til å svare på høringen til rapporten *Gjennomgang av allmennlegetjenesten*.

Norge er helt avhengige av at studenter reiser til utlandet for å studere medisin. Selv i en situasjon hvor Norge utdanner 80% av legene vi har behov for, vil det være behov for at norske medisinstudenter studerer i utlandet. Det er en verdi for helsevesenet i Norge å ha kandidater som har studert i utlandet. Ved å studere i utlandet tar studentene del i internasjonale fagmiljøer med andre faglige styrker enn de norske fagmiljøene, og tar med seg internasjonale impulser tilbake til yrket i Norge. Norske medisinstudenter i utlandet er en ressurs for Norge, og bør anerkjennes som dette. På bakgrunn av dette ber ANSA om forutsigbarhet for medisinstudenter i utlandet og at unødvendige barrierer i overgangen fra studier i utlandet til arbeid i Norge fjernes. Her viser ANSA til høringssvaret vårt til *NOU 2023:4 Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste*.¹

LIS1

ANSA støtter ekspertutvalgets forslag 44 – «*antall koblete LIS1-stillinger som pålegges sykehus og kommuner, må økes.*» Som ekspertutvalget påpeker så er mangel på LIS1-plasser en flaskehals for nyutdannede leger. Når det fortsatt er adskillig flere søkere til LIS1 enn det er plasser, hjelper det ikke på helsepersonellnivået å opprette nye plasser på medisინutdanningene, uten å opprette flere LIS1-plasser. En økning i LIS1 plasser som bedre reflekterer kapasitetsbehovet i helsetjenesten er et særdeles viktig tiltak.

I forlengelse av dette er ANSA svært positive til å se at ekspertutvalget trekker frem godkjenning av klinisk basisutdannelse (KBU) og Allmäntjänstgöring (AT) opp mot læringsmål i LIS1 som en løsning. Dette vil både fristille LIS1-plasser og sikre at kvalifiserte kandidater kommer ut i helsevesenet raskere. Kandidatene som har fullført medisინutdanningen sin i Danmark eller Sverige er godt kvalifiserte kandidater. Det er svært synd at disse kandidatene, som drar til utlandet og innhenter ettertraktet kompetanse, i dag er nødt til å gjennomføre lik praksis to ganger. Det er en stor påkjenning for kandidatene, det medfører ekstra kostnader, for både enkeltindividet og samfunnet, og det gjør at det tar lenger tid før studentene kommer ut i arbeid.

Helsedirektoratet åpnet i 2021 for at studenter som har fullført cand.med i Danmark kan søke om å begynne på LIS1 uten å ha fullført KBU. Dette som en del av at Helsedirektoratet åpnet for at kandidater med helsefaglig utdanning fra EU/EØS-land hvor det ikke gis full rett til yrkesutøvelse etter endt helsefaglig utdanning kan søke om autorisasjon i Norge.² Som ANSA bemerket til Stortingets behandling av representantforslag om godkjenning av leger utdannet i Danmark er en automatisk

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-2023-4-tid-for-handling.-personellet-i-en-barekraftig-helse-og-omsorgstjeneste/id2961754/?uid=f9355c95-91d1-4e85-9403-3df2a0bd555c>

² Helsedirektoratet (2021) *Endret autorisasjonspraksis for søkere som har helsefaglig utdanning fra EØS-land*. <https://www.helsedirektoratet.no/nyheter/endret-autorisasjonspraksis-for-sokere-som-har-helsefaglig-utdanning-fra-eos-land>

godkjenning av nyutdannede leger som har oppnådd cand.med-grad i Danmark slik at de kan søke direkte på LIS1 uten KBU en positiv løsning for de studentene som ikke enda har påbegynt KBU.³ Videre bemerket ANSA at dette må sees i sammenheng med det andre tiltaket i representantforslaget, at læringsmål i LIS1 blir godkjent basert på oppnådd kompetanse i KBU, som ivaretar de kandidatene som har påbegynt eller fullført KBU. Kombinasjonen av de to tiltakene ivaretar også medisinstudentenes valgmulighet for hvor de ønsker å gjennomføre turnus, noe ANSA mener er grunnleggende positivt. Behandlingen av representantforslaget ble gjort sammen med representantforslag om å sikre godkjenning av medisinstudium fra EU- og EØS-land i Norge og følgende ble vedtatt:

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig utrede å endre spesialistforskriften § 18 første ledd for å åpne for at leger som har gjennomført praktisk tjeneste i et annet EU-/EØS-land, etter søknad og konkret vurdering av læringsmål kan få godkjent hele eller deler av den praktiske tjenesten som LIS1-tjeneste, samtidig som LIS1-ordningen sikres og opprettholdes. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte innen utgangen av 2022.⁴

Stortinget anerkjente dermed våren 2022 at norske medisinstudenter i utlandet er en del av løsningen på kapasitetsutfordringene i det norske helsevesenet. Sett i lys av Stortingets vedtak og anbefalingene fra ekspertutvalget ber ANSA om at det snarest iverksettes løsninger slik at leger som har gjennomført praktisk tjeneste i et annet EU-/EØS-land får dette godkjent opp mot læringsmål i LIS1. Byråkratiske finurligheter kan ikke lenger være en unnskyldning for at vi sløser med statens penger og medisinstudentenes tid.

Ekspertutvalget foreslår at det skal stilles krav om at veiledet praksis (LIS1) eller tilsvarende er gjennomført for at man skal kunne arbeide selvstendig i norsk helsevesen. ANSA anerkjenner behovet for god veiledning for nyutdannede leger tidlig i spesialistløpet. Samtidig vil vi understreke viktigheten av å anerkjenne tilsvarende praksis kandidatene har gjennomført i utlandet, eksempelvis KBU. Ved videre arbeid med forslag 42 – «*det bør stilles krav til veiledet praksis (LIS1) etter grunnutdanningen, for å praktisere selvstendig som lege i alle deler av helsetjenesten*», ber ANSA om at premisset er, som ekspertutvalget trekker frem, at tilsvarende praksis også er tellende, slik at kandidatene ikke må bruke tid på å gjennomføre praksis de allerede har gjennomført. ANSA stiller seg her positive til utviklingen av en veileder for bruk til vurdering av tilsvarende praksis, som ekspertutvalget anbefaler.

Praksis under medisinstudiet

ANSA støtter at det bør utredes løsninger for at norske medisinstudenter i utlandet tilbys praksis i allmennmedisin. Det er derimot viktig at det tilrettelegges på en god måte, hvor alle medisinstudenter i utlandet har reell tilgang på tilbudet. Det ble bemerket i Grimstadutvalget sin rapport fra 2019 at det er utfordringer "når det gjelder kvalitet, transparens og rettferdighet i prosessen for å gi norske medisinstudenter fra utenlandske utdanningsinstitusjoner tilbud om praksis

³ <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Horing/visning-av-skriftlig-innspill/?dnid=24615&h=10004534>

⁴ Stortinget. (2022). <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2021-2022/inns-202122-297s/?m=3>

og hospitering.”⁵ I vårt hørings svar til rapporten bemerket ANSA at det var positivt at det ble foreslått en opprydning i hospitering på norske sykehus for medisinstudenter i utlandet. Tilbakemeldingene vi fra våre medlemmer er dessverre at det er vanskelig å få til hospitering og at veien inn fortsatt kjennetegnes av at den enkelte medisinstudent har bekjentskap og nettverk i det norske helsevesenet. Da slik hospitering og praksis, både i spesialisthelsetjenesten og allmennlegetjenesten, er viktig rekrutteringsgrunnlag og erfaring for fremtidige leger, ber ANSA om at løsninger for utenlandsstudenters praksis i allmennlegetjenesten ikke reproducerer utfordringene utenlandsstudentene møter med praksis i spesialisthelsetjenesten i dag.

⁵ Kunnskapsdepartementet. (2019). *Studieplasser i medisin i Norge: Behov, modeller og muligheter*. Kunnskapsdepartementet. Side 65.